

ROZRYWAĆ SIĘ (15) *vb impf*

się (9), się (6).

o oraz a jasne.

inf rozrywać się (5). ◇ *praes 3 sg* rozrywå się (5). ◇ *praet [3 sg n* rozrywało się.] ◇ *3 pl m pers* rozrywali się (1). ◇ *con 3 sg n* by się rozrywało (1). ◇ *3 pl m pers* by się rozrywali (1). *subst* by się rozrywały (1). ◇ *part praes act* rozrywając się (1).

Sł stp, Cn brak, Linde XVIII w. s.v. rozerwać.

1. *Tracić całość, jedność, dzielić się na części; rumpi Modrz (11) :*

a. *[O całości fizycznej:*

Zwrot iron.: »rozrywać się na dwoje«: Marszałek nasz pan Kmita zejdzie się, słusznie do tego, pan Szemiót, iż jest od nas starostą na Duneberku w Iflanciech, ten trudno się rozrywać ma na dwoje ListyZygmAug 1561/353.]

b. *O jedności polityczno-terytorialnej (1) :* [ale też i królestwa za zejściem panów swoich nie tyle się rozrywają ale zgoła wniwecz się obracają, a prawie niszczeją. *TestEwang 1590/60; Zączym było przyłączone Mázowíze ku kroleństwu Polłkiemu: ácz fie potym rozrywało wielekroć/ gdy fie Krolewicy dzielili. BielKron 1597 74.]*

rozrywać się czym (1): SarnStat 1026 cf Szereg.

[rozrywać się od kogo: [Witold chce być królem litewskim] Wyprawili też koronni panowie do Witolda [...] upominając go, aby się od nich nie raczył rozrywać. StryjPoczqt 389.]

Szereg: »ani się naruszać ani rozrywać« (1): ábyłmy vniią Wielkiego Księstwa Litewłkiego z Koroną Polłką/ ku tákiemu końcowi y fkutkowi przywiedli: iákoby nigdy niczym áni fie nárułżác/ áni nigdy rozrywać niemogła. SarnStat 1026.

c. *O jedności społecznej (6) :* *SarnStat 49; [y my też w łpolney miłości/ nie mamy fie rozrywác łádá s przyczyny/ á łwoiey włáłney krzywdy/ ále odpufzczác łácno wyłtępnemu GilPos 34v].*

rozrywać się od czego (1): ModrzBaz 33 cf W połączeniu szeregowym.

rozrywać się czym (2): ModrzBaz 56v; Strzeże fię obmow/ zazdrości y odnołżenia/ ktoremi fię bráterłtwo rozrywa. SkarKaz 638b.

W połączeniu szeregowym (1): Tym tedy łpołobem/ miłość małżeńłka bywa zátrzymána y záchowána/ y od tego roócie: á od rzeczy tem przeciwnych drobnieie/ rozrywa się y rozwięzuie. ModrzBaz 33.

W przeciwstawieniu: »stwierdzać się ... rozrywać się« (1): Bo z takich nikczemnych á płonnych połtaw/ bywáią bráne znáki/ ábo vcłciwoóci ábo wzgárdy: á częłtokroć przyiaźń tym ábo fię łtwirdza/ ábo fię rozrywa. ModrzBaz 56v.

a. *Kłócić się między sobą; być w niezgodzie (2) :* kłyęża łámi temu przyczynę dáli łwá chłciwołcyą y ámbicyą. Dla ktorey yęli łye przy obiranyu rozrywác *KromRozm III 17v.*

Szereg: »rozrywać się i wadzić« (1): Trudno fię maćie rozrywác y wádzić: boócie zwiázáni y łpoieni iáko członki w iednym cíele/ ktore fię nigdy z łobą tárgác nie mogą. SkarKazSej 671b.

d. *O jedności religijnej (4) :*

rozrywać się z czego [= z jakiej przyczyny] (1): Cefarz święty á proſty/ niekazał ſię im [katolikom i arianom] o łowá ſwárzyć/ á znabożeńtwá nieroſtropnego/ áby ſię koſcioły nie rozrywały: Arryułzowi do Alexándryey ná łwe káplánſkie mieyſce wroćić ſię dozwolił. *SkarŻyw* 388.

rozrywać się na co (1): Strofuie Korynthiany/ iż ná obchodzie Wieczerzey Páńſkiej/ iedni drugich nie czekáli: ále ſię rozrywáli ná rozne ſekty. *WujNT* 1.Cor 11 arg.

rozrywać się czym (2): Nie ták ſię zá czáfu Apoſtołow/ tu iefzcze ná ziemi żywiących pokazało/ co to ieſt Piotrowá opoká y Pálterſtwo/ iáko zá czáfu Arryułzá/ Neſtorá/ Mácedoniufzá/ y gdy ſie iuſz koſcioł ták ſzeroko rozkrzewił/ á tákiemi kácerſtwy rozrywáć począł. *SkarJedn* 81; *SarnStat* 122.

2. Zajmować się kilkoma sprawami naraz, rozpraszać się (3) :

rozrywać się czym (2): ták Krol y ſam około Rzeczypoſpolitey iákom pierwey powiádał/ beſpieczniey y ſpokoyniey rádzić będzie/ nie rozrywáiąc ſye *erga plurima* *OrzRozm* T3; áby [kapłani] ſię nierozrywáli ſwieckimi zabawámi [= zajęciami]/ ále obiemá rękómá ſłużby ſię iego S. y zakonu y náuki Bożey chwyćili. *SkarJedn* 235.

Zwrot: »do wiela ſpraw rozrywać się« (1): á gdy ſię myſł do wiela ſpraw rozrywa/ do żadney w ofobnoſci potężna niebywa *SkarŻyw* 213.

3. *Doznawać przeszkód, zakłóceń* [czym] (1) : odłóżywszy to tak na on czas o obronie radzić-eſmy poczęli, jenak nie dla tego, NMK, abyſmy to dziś lepiej rozumieli, niź przedtym, [...] ale folgując w tym łasce WKM naszemu MP aby tak częſte ſtaranie ojcowſkie WKM naszego MP o dobrym poſpolitym nad myſł WKM ſię nie rozrywało tym. *Diar* 75.

Formacje współrdzenne cf RWAĆ.